

Svenska Kraftnät

2026-03-27

Svenskt Näringslivs yttrande över SVK:s preliminära förslag om effektkrav vid anslutning till elsystemet och vägledning om kostnadsfördelning vid nyanslutningar eller utökat abonnemang

Sammanfattning

Näringslivets och Sveriges klimatomställning förutsätter en omfattande elektrifiering som i sin tur ställer krav på en ökad elanvändning. För att detta ska vara möjligt och för att Sverige ska bibehålla sin internationella konkurrenskraft, krävs en robust, förutsägbar och kostnadseffektiv elförsörjning. Dagens långa och oförutsägbara ledtider för elnätsanslutning, tillsammans med otidigheter kring kostnadsfördelning, utgör ett av de största hindren för de investeringar i industri och infrastruktur som omställningen kräver.

Svenskt Näringsliv välkomnar därför att Svenska kraftnät tar initiativ för att förtydliga och harmonisera anslutningsprocessen samt tydliggöra principerna för anslutningsavgifter. De presenterade förslagen har potential att öka förutsägbarheten och effektiviteten, vilket är avgörande för att stärka investeringsklimatet. Tydliga och stabila spelregler är en grundförutsättning för näringslivets investeringar i klimatomställningen.

Synpunkter på förslag om effektkrav vid anslutning till elsystemet

- Positivt med ökad tydlighet: Svenskt Näringsliv ställer sig positivt till förslagen att förtydliga effektkravens roll som planeringsriktmärken och att införa tidig dialog, vilket minskar risken för missförstånd och ineffektiva lokaliseringsbeslut.
- Risk för flaskhalsar vid en enda ingång för ansökningar om anslutning: Kravet att alla anslutningsansökningar, oavsett storlek, ska gå via distributionsnätsföretagen riskerar att skapa en onödig administrativ flaskhals för stora, elintensiva industriprojekt där en anslutning till transmissionsnätet är uppenbar. En flexibel process eller ett snabbspår för dessa projekt bör övervägas.

- Harmonisering är avgörande: En nationellt standardiserad process för hänvisning mellan nätägare bidrar till att skapa lika villkor och förutsägbarhet för företag i hela landet.
- Säkra kundperspektivet: Näringslivet, som slutkund, bör vara en central och formell part i det fortsatta arbetet med att utforma nya processer och mallar för att säkerställa att lösningarna blir praktiskt användbara och tillgodoser industrins behov.

Detaljerade kommentarer till förslagen

Förslag på förtydliganden: Principer för effektivt nätnyttjande och tekniska förutsättningar

- Tydliggörande av effektkravens roll som tekniskt riktmärke: Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget. Att klargöra att Svenska kraftnäts effektkrav är ett internt planeringsriktmärke och inte en tröskel för direkta ansökningar minskar risken för missförstånd. Tydlighet och förutsägbarhet i regelverken är en grundförutsättning för att företag ska våga göra de långsiktiga och kapitalintensiva investeringar som klimatomställningen kräver. En förutsägbar process minskar investeringsrisken och möjliggör effektivare planering.
- Krav på att ansökan först sker via befintliga distributionssystem: Svenskt Näringsliv ser att principen om en enda ingång kan förenkla processen för många aktörer. För stora, elintensiva industriprojekt där det är uppenbart att en anslutning till transmissionsnätet kommer att krävas, riskerar detta dock att bli ett onödigt och fördröjande steg. Det kan skapa en administrativ flaskhals som ytterligare förlänger redan oacceptabelt långa ledtider. Därför bör det införas ett undantag eller en snabbspårsprocess för uppenbara transmissionsnätsanslutningar för att inte hämma nödvändiga industriinvesteringar.
- Bedömning om anslutning till stamnätet i dialog med nätägare: Svenskt Näringsliv stödjer förslaget om att bedömningen ska ske i dialog mellan Svenska kraftnät och berört distributionsnätsföretag. Det är viktigt att dialogen är effektiv och styrs av tydliga tidsramar och transparenta kriterier för beslutet. Processen får inte bli en ny källa till förseningar.

Förslag på förtydliganden: Vidareutveckling av tidig dialog i anslutningsprocessen

- Införande av tidig, guidande dialog: Välkommet och viktigt förslag. En tidig dialog baserad på regionala nätutvecklingsplaner och kapacitetskartor är avgörande för att företag ska kunna fatta välgrundade och effektiva lokaliseringsbeslut. Detta minskar investeringsrisken avsevärt och kan förhindra att stora resurser läggs på att planera projekt på platser där elnätskapacitet saknas eller är mycket kostsam att bygga ut.
- Införande av trepartsdialog: Svenskt Näringsliv tillstyrker detta förslag. Att tidigt i processen samla relevanta parter, anslutande kund (industrin), regionnätägare och Svenska kraftnät, och i förekommande fall även lokalnätägare, är centralt för att hitta de mest systemeffektiva anslutningslösningarna. Framgångsrika regionala samverkansinitiativ visar på värdet av denna typ av samarbete för att undvika "luftbokningar" och säkerställa att kapacitet allokeras till mogna och genomförbara projekt.

Förslag på harmonisering:

- Införande av en standardiserad mall för hänvisning till överliggande nät: En nationell enhetlig process skapar förutsägbarhet och lika villkor för företag oavsett var i landet

de vill investera. De listade fördelarna: minskade ledtider, enhetlighet och ökad transparens är precis de effekter som Svenskt Näringsliv efterfrågar.

- Rekommendation att Energiföretagen utvecklar en standardiserad mall: Det är klokt att uppdraget att ta fram en standardiserad mall läggs på Energiföretagen, som besitter den praktiska kunskapen från nätägarna. Svenskt Näringsliv vill dock understryka att Svenskt Näringsliv, som representanter för kunderna och näringslivet, bör vara en central och formell part i detta arbete. Detta för att säkerställa att kundperspektivet integreras fullt ut och att processerna utformas för att möta näringslivets reella behov, inte bara nätägarnas tekniska och administrativa förutsättningar.

Synpunkter på förslag om vägledning för kostnadsfördelning vid nyanslutningar eller utökat abonnemang

Den föreslagna vägledningen är ett steg i rätt riktning, men för att skapa den långsiktiga förutsägbarhet som krävs för investeringar i mångmiljardklassen måste principerna formaliseras i bindande regelverk. Det är avgörande att reglerna förblir stabila under hela anslutningsprocessen.

- Inför en princip om grunda anslutningsavgifter: Att kostnader för förstärkningar i det maskade stamnätet, som kommer hela kollektivet till nytta, som regel inte belastar den enskilda anslutande parten är en princip som Svenskt Näringsliv stöder. Dagens system där enskilda projekt kan få bära enorma kostnader för nätförstärkningar ger svensk industri en konkurrensnackdel och hämmar investeringsviljan.
- Förstärkningar i stamnätet är en kollektiv angelägenhet: För att undvika oförutsägbarhet bör förstärkningar i det maskade stamnätet som huvudregel betraktas som en kollektiv kostnad. Transmissionsnätet är en nationell ryggrad vars robusthet och kapacitet gynnar alla användare. Att enskilda projekt ska finansiera denna infrastruktur motverkar en samhällsekonomiskt effektiv nätutbyggnad.
- Säkerställ förutsägbarhet och ett rättvist regelverk: För att möjliggöra storskaliga industriinvesteringar krävs förutsägbarhet i anslutningskostnaden. Förslaget om att anslutningsavgiften kan justeras under ärendets gång om förutsättningarna ändras skapar en osäkerhet. Även om det är rimligt att avgiften inte ändras efter driftsättning, är de långa ledtiderna för nätanslutning ett stort problem. Att kostnadsfördelningen kan förändras under en flerårig process ökar investeringsrisken. Regelverket måste vara utformat så att det ger maximal förutsägbarhet från det att ett anslutningsärende inleds. Systemet måste också hantera den orättvisa som uppstår om en enskild aktör tvingas finansiera infrastruktur som senare kommer hela nätkollektivet till godo. Det behövs därför en rättvis mekanism för retroaktiv återbetalning. Om en anläggning som en kund har finansierat inom en tioårsperiod börjar användas av andra anslutande parter, ska Svk återbetala en proportionerlig andel av den ursprungliga avgiften.
- Säkerställ kostnadseffektivitet och teknikneutralitet: Genom att utgå från att alla produktionsslag ska bära sina egna direkta kostnader skapas mer teknikneutrala förutsättningar. Det är avgörande att elsystemets utveckling sker så kostnadseffektivt som möjligt för att säkerställa en internationellt konkurrenskraftig total kostnad för el.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Michelle Tun von Gyllenpalm
Expert Energypolicy